

Brez pomoči so tisti, ki jo najbolj potrebujejo

Skrb za starejše Slovenija pri varstvu starejših krepko zaostaja za državami EU – Tudi prostovoljstvo zahteva denar

LJUBLJANA – Medtem ko je pričakovana življenjska doba žensk v Evropi 84, moških pa 77 let, lahko Slovenka v tem trenutku pričakuje, da bo žive-la 82,3, Slovenec pa 75 let. A hkrati velja poudariti, da pri nas že nekaj časa najhitreje raste delež prebivalstva, ki šteje več kot 80 let. To je tudi populacija, ki potrebuje največ pomoči. V državi bi sicer do leta 2020 radi izenačili vključenost starejših v institucionalno varstvo in v skupnost, pri tem pa nas čaka še veliko dela.

KATJA ŽELJAN

V domove starejših je v Sloveniji vključenih okoli 17.000 starostnikov, 6000 jih obiskuje dnevne centre, 600 jih živi v oskrbovanih stanovanjih, le nekaj sto jih je vključenih v pomoč na daljavo. »Lahko bi rekli, da je približno 80 odstotkov starejših od 65 let v celoti sposobnih skrbeti zase. Približno pet odstotkov jih v novogoriški upravni enoti živi v domovih za starejše, dobri so tudi rezultati pomoči na domu. Toda tovrstno pomoč celo v najskromnejšem obsegu še vedno prejema manj starejših, kot jo tisti v domovih. Govorimo torej o zgodbi nesorazmerij,« o razmerah na Goriškem pravi **Aldo Ternovec**, upokojenec, ki se dolga leta ukvarja s problematiko starih ljudi in njihovo oskrbo. Staranja prebivalstva je po njegovih besedah izziv, na katerega bo morala družba ustrezno odgovoriti. Prav na Goriškem, kjer je starejših nad 65 let že 18,9 odstotka vseh prebivalcev, torej kar za odstotno točko in pol več od slovenskega povprečja, se populacija v zadnjem desetletju zelo hitro stara. Zato naraščajo tudi potrebe starejših, čeprav se njihov materialni položaj vidno slabša. Varstveni dodatek je v tem

Kako narašča delež prebivalstva 80+

Slovenija, v odstotkih

5,49

Zaradi pomanjkanja denarja pristojne ustanove v sistem pomoči na domu ne morejo vključevati novih uporabnikov. FOTO UROŠ HOČEVAR

delu Slovenije leta 2011 prejelo 768, lani le še 147 upokojencev.

Po zgled v sosednjo Avstrijo

Predsednica Zveze društev upokojencev Slovenije (ZDUS) **Mateja Kožuh Novak** meni, da se bodo morali uporabniki in izvajalci pomoči na domu v prihodnje začeti racionalno obnašati, saj bi tako lahko občutno pocenili storitve. »Radi bi naredili strokovno skupino, ki bi tudi povedala, kdo potrebuje pomoč. Največkrat namreč

Oblike pomoči starejšim v projektu Starejši za starejše

v letu 2013, v odstotkih

druženje

50

brez pomoči ostanejo prav tisti, ki jo najbolj potrebujejo. Tisti starostnik, ki zna priti do centra za socialno delo in patronaže, je že skoraj rešen. Največji reveži so tisti, ki nikamor ne gredo oziroma nočejo, ne morejo ali pa ne znajo poiskati pomoči,« poudarja. Po drugi strani bi morali po njenem mnenju začeti bolj razmišljati v smeri, da bi mladi, ki nimajo dela, doma skrbeli za starejše. »Nekdo, ki ima zdaj prazno hišo, bi lahko vanjo povabil živet tri, štiri starejše. Tako bi dobil službo in plačo. Tovrstna praksa je v Avstriji že močno razširjena in tudi pri nas ne bi bilo treba, da je toliko brezposelnih.«

Kožuh Novakova je kritična tudi do odnosa države do prostovoljcev, ki starejšim pomagajo. »Država se premalo posveča temu, kaj prostovoljec potrebuje. Organizacija

poiskali oziroma nudili pomoč 119.468-krat. »Samo lani so prostovoljke in prostovoljci v projektu opravili 834.241 ur prostovoljnega dela, naša participacija je vredna 5,3 milijona evrov,« opozarja predsednica ZDUS. »Žal že tretje leto projekta ne moremo širiti na nova društva, ker ne zberemo dovolj sredstev za pokrivanje stroškov projekta,« razočarano ugotavlja. »Zelo me skrbi. Povsod manjka denarja, a zagotovo najdražji človek je tisti, ki čaka na smrt. Zato moramo tista leta starostnikov, ko so povsem odvisni od drugih, čim bolj skrajšati. To pa lahko naredimo tako, da se bo čim več ljudi aktivno staralo bodisi v dnevni centrih, društvi upokojencev ali z različnimi športnimi aktivnostmi. Zato zdaj hodim od ministrstva do ministrstva ter od politika do

cialno delo Nova Gorica, torej javnega zavoda, nam zakonodaja omejuje nova zaposlovanja. Širitev pomoči na domu je tako onemogočena. Smo na mrtvi točki, saj v program ne moremo vključevati novih ljudi in zagotavljamo pomoč le obstoječim uporabnikom,« pravi **Jelka Humar**, vodja novogoriškega Centra za pomoč na domu Klas, kjer 54 zaposlenih oskrbuje okoli 400 uporabnikov pomoči na domu v šestih občinah na Goriškem. Po njenih besedah bo zaradi sprememb v programih javnih del v prihodnje očitno omejeno tudi izvajanje pomoči pri temeljnih dnevnih aktivnostih, kot so umivanje, oblačenje in prevozi. »Delavke, zaposlene v programu javnih del, ki so ta dela opravljale, tega očitno ne bodo več smele delati. To za nas pomeni precejšen

je bilo le petino (218.289) preventivnih in 80 odstotkov (922.013) kurativnih. Iz podatkov je razvidno, da patronažne medicinske sestre večino delovnega časa izvajajo zdravstveno nego na domu. Če bi želeli zagotoviti potrebno preventivno dejavnost, bi morali ta normativ zmanjšati in povečati delež preventivnih obiskov predvsem pri starejših prebivalcih, obenem pa zagotoviti 24-urno dostopnost patronažne medicinske sestre zaradi povečevanja kroničnih pacientov v domačem okolju,« pravi Tičarjeva.

Sicer pa na ministrstvu za zdravje pripravljajo *Resolucijo o nacionalnem planu zdravstvenega varstva do leta 2020*, v pripravi je tudi *Mreža patronažne službe*. Zaradi staranja prebivalstva in s tem povezane višje stopnje odvisnosti

Brez pomoči so tisti, ki jo najbolj potrebujejo

Skrb za starejše Slovenija pri varstvu starejših krepko zaostaja za državami EU – Tudi prostovoljstvo zahteva denar

LJUBLJANA – Medtem ko je pričakovana življenjska doba žensk v Evropi 84, moških pa 77 let, lahko Slovenka v tem trenutku pričakuje, da bo žive-la 82,3, Slovenec pa 75 let. A hkrati velja poudariti, da pri nas že nekaj časa najhitreje raste delež prebivalstva, ki šteje več kot 80 let. To je tudi populacija, ki potrebuje največ pomoči. V državi bi sicer do leta 2020 radi izenačili vključenost starejših v institucionalno varstvo in v skupnost, pri tem pa nas čaka še veliko dela.

KATJA ŽELJAN

V domove starejših je v Sloveniji vključenih okoli 17.000 starostnikov, 6000 jih obiskuje dnevne centre, 600 jih živi v oskrbovanih stanovanjih, le nekaj sto jih je vključenih v pomoč na daljavo. »Lahko bi rekli, da je približno 80 odstotkov starejših od 65 let v celoti sposobnih skrbeti zase. Približno pet odstotkov jih v novogoriški upravni enoti živi v domovih za starejše, dobri so tudi rezultati pomoči na domu. Toda tovrstno pomoč celo v najskromnejšem obsegu še vedno prejema manj starejših, kot jo tisti v domovih. Govorimo torej o zgodbi nesorazmerij,« o razmerah na Goriškem pravi **Aldo Ternovec**, upokojenec, ki se dolga leta ukvarja s problematiko starih ljudi in njihovo oskrbo. Staranje prebivalstva je po njegovih besedah izziv, na katerega bo morala družba ustrezno odgovoriti. Prav na Goriškem, kjer je starejših nad 65 let že 18,9 odstotka vseh prebivalcev, torej kar za odstotno točko in pol več od slovenskega povprečja, se populacija v zadnjem desetletju zelo hitro stara. Zato naraščajo tudi potrebe starejših, čeprav se njihov materialni položaj vidno slabša. Varstveni dodatek je v tem

Zaradi pomanjkanja denarja pristojne ustanove v sistem pomoči na domu ne morejo vključevati novih uporabnikov. FOTO UROŠ HOČEVAR

delu Slovenije leta 2011 prejelo 768, lani le še 147 upokojencev.

Po zgled v sosednjo Avstrijo

Predsednica Zveze društev upokojencev Slovenije (ZDUS) **Mateja Kožuh Novak** meni, da se bodo morali uporabniki in izvajalci pomoči na domu v prihodnje začeti racionalno obnašati, saj bi tako lahko občutno pocenili storitve. »Radi bi naredili strokovno skupino, ki bi tudi povedala, kdo potrebuje pomoč. Največkrat namreč

brez pomoči ostanejo prav tisti, ki jo najbolj potrebujejo. Tisti starostnik, ki zna priti do centra za socialno delo in patronaže, je že skoraj rešen. Največji reveži so tisti, ki nikamor ne gredo oziroma nočejo, ne morejo ali pa ne znajo poiskati pomoči,« poudarja. Po drugi strani bi morali po njenem mnenju začeti bolj razmišljati v smeri, da bi mladi, ki nimajo dela, doma skrbeli za starejše. »Nekdo, ki ima zdaj prazno hišo, bi lahko vanjo povabil živet tri, štiri starejše. Tako bi dobil službo in plačo. Tovrstna praksa je v Avstriji že močno razširjena in tudi pri nas ne bi bilo treba, da je toliko brezposelnih.«

Kožuh Novakova je kritična tudi do odnosa države do prostovoljcev, ki starejšim pomagajo. »Država se premalo posveča temu, kaj prostovoljec potrebuje. Organizacija prostovoljstva pač terja denar, saj moramo mi vsako leto izobraževati 3400 prostovoljcev, ki delujejo v projektu *Starejši za starejše*. V ta namen bi potrebovali vsaj 700.000 evrov, dobimo jih okrog 450.000,« opozarja.

Kljub temu je 3414 starejših prostovoljcev in prostovoljcev, članov društev upokojencev, v desetletju obstoja omenjenega projekta vsaj enkrat obiskalo 142.661 starejših od 69 let, skupaj pa so v tem času opravili kar 524.774 obiskov in

poiskali oziroma nudili pomoč 119.468-krat. »Samo lani so prostovoljke in prostovoljci v projektu opravili 834.241 ur prostovoljnega dela, naša participacija je vredna 5,3 milijona evrov,« opozarja predsednica ZDUS. »Žal že tretje leto projekta ne moremo širiti na nova društva, ker ne zberemo dovolj sredstev za pokrivanje stroškov projekta,« razočarano ugotavlja. »Zelo me skrbi. Povsod manjka denarja, a zagotovo najdražji človek je tisti, ki čaka na smrt. Zato moramo tista leta starostnikov, ko so povsem odvisni od drugih, čim bolj skrajšati. To pa lahko naredimo tako, da se bo čim več ljudi aktivno staralo bodisi v dnevni centrih, društvi upokojencev ali z različnimi športnimi aktivnostmi. Zato zdaj hodim od ministrstva do ministrstva ter od politika do politika, da bi zbrali dovolj denarja, da nam mreža prostovoljcev ne bo razpadla,« prizna **Mateja Kožuh Novak**, ki meni, da na pristojnih ministrstvih premalo razmišljajo o tem, kaj bi morali narediti, da bi bile razmere čez desetletje boljše.

Zakonodaja omejuje zaposlovanje

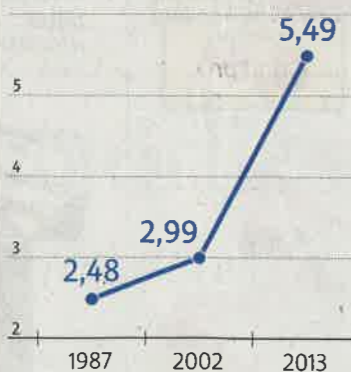
S težavami se srečujejo tudi v ustanovah, ki izvajajo storitev socialnih pomoči na domu. »Ker delujemo v okviru Centra za so-

cialno delo Nova Gorica, torej javnega zavoda, nam zakonodaja omejuje nova zaposlovanja. Širitev pomoči na domu je tako onemogočena. Smo na mrtvi točki, saj v program ne moremo vključevati novih ljudi in zagotavljamo pomoč le obstoječim uporabnikom,« pravi **Jelka Humar**, vodja novogoriškega Centra za pomoč na domu. Če bi želeli zagotoviti potrebno preventivno dejavnost, bi morali ta normativ zmanjšati in povečati delež preventivnih obiskov predvsem pri starejših prebivalcih, obenem pa zagotoviti 24-urno dostopnost patronažne medicinske sestre zaradi povečevanja kroničnih pacientov v domačem okolju,« pravi **Tičarjeva**.

Sicer pa na ministrstvu za zdravje pripravljajo *Resolucijo o nacionalnem planu zdravstvenega varstva do leta 2020*, v pripravi je tudi *Mreža patronažne službe*. Zaradi staranja prebivalstva in s tem povezane višje stopnje odvisnosti starejših od pomoči drugih, vse krajšega časa bivanja pacientov v bolnišnici zaradi akutne obravnave ter vse zahtevnejše strokovne nege kroničnih pacientov se bodo po oceni **Tičarjeve** v prihodnje povečevale potrebe tudi na področju zmogljivosti negovalnih oddelkov bolnišnic ter dolgotrajne oskrbe in nege v institucijah in na domu. Zato bi bilo treba zagotoviti 24-urno dostopnost patronažne službe in stimulirati hišne obiske družinskih zdravnikov.

Kako narašča delež prebivalstva 80+

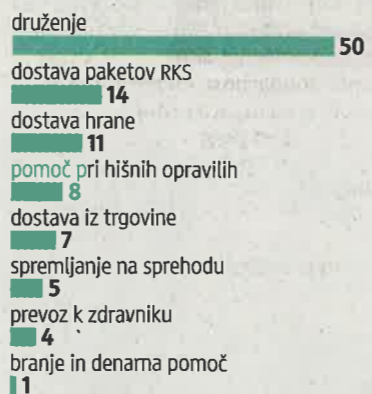
Slovenija, v odstotkih

DELO Vir: Surs

Oblike pomoči starejšim v projektu Starejši za starejše

v letu 2013, v odstotkih

Vir: ZDUS DELO